

18. 4. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poloskryté neziskovky a případ Iniciativy Sníh, z. s.

„Co je šeptem, to je s čertem“ lidové přísloví

Právní styk s tzv. neziskovkami může být rizikový. Důvod spočívá v možnosti skrytí jejich údajů o členech statutárních orgánů nebo ve skrytí jejich sídla v jinak veřejných rejstřících právnických osob.[1] Zejména to platí o odborových organizacích. Statutární orgán, správně „statutární zástupce“, je zákonným zástupcem každé právnické osoby. Sídlo právnické osoby také přináší právní důsledky. Rozumně proto nelze tyto údaje skrývat před veřejností.

Ke **skrývání podstatných civilně statusových skutečností** může právně dojít dvojitým postupem podle tzv. rejstříkového zákona:

- a. **na návrh** z prokázaného důvodu **veřejného zájmu** při zápisu právnické osoby do příslušného soudem vedeného veřejného rejstříku, **vyjma** případu obchodních korporací, kdy skrytí není zákonem dovoleno,
- b. **ze zákona**, a to u členů statutárních orgánů **odborových organizací**, kdy veřejný zájem ani není soudem jednotlivě posuzován. Zřejmě se má samo sebou, že „odboroví předáci“ mají být před zraky konkrétního zaměstnavatele, spoluzaměstnanců, kteří nejsou členy odborové organizace, a před vší veřejností skryti. Snad proto, aby se náhodou „nedostali do řečí“? Pro organizace zaměstnavatelů však tato legální výsada neplatí.

Zůstává otázkou, zda a nakolik za tím vším stojí spíše záměrné **pocitové manipulace** či snad **osobní touhy po výsadách**, nežli kritické právní myšlení a rozumný věcný pohled.

Podívejme se na tento, jak ještě dále uvidíme, značně kuriózní právní stav, podrobněji. Zastavíme se i u konkrétního spolkového případu, aby nám posloužil k pochopení věci. Lze-li jí ovšem v celkovém kontextu platného práva vůbec rozumět.[2]

Skrývání podstatných údajů právnických osob před veřejností

Možnost **skrývání členů statutárního orgánu nebo sídla** se týká, vedle odborových organizací, též nadací, spolků, ústavů či právně dožívajících a nově nevznikajících obecně prospěšných společností a dalších.

I tehdy, jsou-li příjemci veřejné podpory z veřejných prostředků, například státních dotací na činnost. A rovněž tehdy, jestliže se jako soutěžitelé účastní hospodářské soutěže o sponzorské či jiné dary včetně darů zahraničních.

Roli tu nehraje ani možný, Senátem nicméně potlačený a později dále okleštěný, civilní status veřejné prospěšnosti příslušné právnické osoby.

Veřejná sbírka listin veřejného rejstříku takové právnické osoby musí zůstat kusá, **neúplná**.

Automaticky podle zákona dochází i ke skrytí údajů o statutárních orgánech v jinak veřejné **evidenci skutečných majitelů** podle zákona z roku 2021.[\[3\]](#)

V právním smyslu civilního statusu se v těchto případech jedná o státem dovolené tzv. **kryptoneziskovky**.

Civilně deliktní nebo správně až soudně trestní ochrana zájmu na nedotčenosti lidí, některých soukromníků, možná **reálně vystavených hrozbám** protiprávních činů, například skutečné hrozbě dotěrného obtěžování nebo hrubé urážky za soukromou činnost, se vládě a Parlamentu zřejmě jevila nedostatečná. A tak zřejmě bylo nezbytné uzákonit zvláštní ochranná opatření **na úkor podstaty a smyslu veřejných rejstříků** právnických osob, která jinak nemají obdoby.

Anebo to možná „nikdo neřešil“, kromě toho, kdo se toho právně politicky domáhal.

Nesmí však jít o pouhý subjektivní pocit ohrožení díky tomu, co soukromě dělám, který se u každého může lišit, nýbrž o **právně objektivně nezbytný** a zároveň **konkretizovaný veřejný zájem**, který musí být v rejstříkovém řízení **důkazně prokázán**. Důkazy musí být zhodnoceny podle civilně procesních pravidel a musí být provedena přezkoumatelná právní kvalifikace skutku na základě právně metodického poměrování kolidujících právem chráněných hodnot včetně posouzení, v čem tvrzený veřejný zájem konkrétně spočívá, jaká je **míra jeho vážnosti** a **reálnost hrozby**. A to vše ze strany vyššího soudního úředníka tak, aby byla vyloučena justiční svévole nebo pouhá libovůle navrhovatele, který by v soukromém zájmu usiloval o skrytí podstatných skutečností před zraky veřejnosti či konkurence.

Věc přináší též **procesněprávní důsledky z hlediska účasti na civilním soudním řízení**.

Za právnickou osobu, kupříkladu za žalovaného, totiž jedná člen statutárního orgánu či její zaměstnanec nebo člen, který k tomu byl statutárním orgánem pověřen.[\[4\]](#)

Skrytost by tak musela být odhalena, protože **nelze spravedlivě připustit**, aby kterýkoli účastník civilního soudního řízení měl mít před soudem výsadní postavení skrytosti oproti druhému.

Odkrytí skutečností ohledně kupříkladu žalované tzv. neziskové organizace by ovšem **důkazně tížilo žalobce**.

Například člověka, třeba náhodného chodce, který utrpěl úraz v důsledku protiprávního činu odborové organizace. Může se jednat i o postižení zdraví malého dítěte, za které by jednali jeho zákonní zástupci, ačkoli zákonní zástupci „organizovaného útvaru“, škůdce, by těžili z výsady své skrytosti. **O procesní spravedlnost v podobě rovnoprávnosti účastníků řízení by se tu nejednalo ani náznakem.**

Procesně nezbyvá než připomenout **zvláštní zákonné případy zastoupení právnickou osobou na základě plné moci**. Jedná se o případ zastoupení odborovou organizací nebo tzv. zástupčí právnickou osobou ve věcech ochrany před diskriminací či tzv. zástupčí právnickou osobou ve věcech ochrany cizinců.[\[5\]](#) O **procesních potížích s odkrýváním** skrytých zákonných zástupců nebo skrytých sídel tzv. kryptoneziskovek netřeba ani hovořit.

Veřejný zájem na skrývání?

Je naznačený zásah do **materiální publicity veřejných rejstříků**, do **veřejné důvěry** v ně a do **právního bezpečí** v tak podstatných záležitostech vůbec možný?

Ano, je, **vyjma obchodních korporací**. Vyjma i těch z nich, které nejsou založeny za účelem zisku. Ty na „výsadu“ podstatné skrytosti nedosáhnou.[6]

Důvodová zpráva vládního návrhu rejstříkového zákona přijatého roku 2013 vidí „veřejný zájem“ v ochraně „zejména“ té části neziskového sektoru, která reaguje na různé projevy násilí nebo nesnášenlivosti, případně na jiné sociálně patologické jevy. Jak na ně soukromníci „reagují“, aby kvůli tomu musel stát nezbytně prolomit legální rejstříkové principy, již důvodová zpráva nic neříká.

V podstatě se jedná o uzákonění **výsadní sektorové ochrany podle privilegované právní formy a účelu činnosti či jiných poměrů soukromoprávní právnické osoby**, a to **na úkor všeobecných právních principů veřejných rejstříků právnických osob**. Tedy i **na úkor veřejného pořádku** ve věcech osobních stavů právnických osob. Nezapomínejme, že právnické „osoby“ jsou pouze právními smyšlenkami (právními fikcemi). Nejedná se jen o jednu z více konkurujících si právních teorií „mimo čas a prostor“, nýbrž o platný právní stav vyplývající z občanského zákoníku.

Později k tomu stát ještě více ochranářsky, tudíž **ještě více nečitelně**, zvláště přidal odborové organizace, správně „zaměstnanecké korporace“. „*Údaje o členech orgánu odborové organizace se zpřístupní veřejnosti jen na základě písemné žádosti odborové organizace.*“, přitvrdil Parlament.[7]

Takové údaje o **státem privilegovaných odborových organizacích** zůstávají pro veřejnost **skryté**, i kdyby kdokoli z řad veřejnosti osvědčil soudu právní zájem na opisu zápisu v rejstříku. Soudní odkrytí je vázáno na písemnou „žádost“ odborové organizace.[8] Nikoli například na žádost oběti jejího protiprávního činu. Kupříkladu v **deliktně právním** případě újmy na zdraví nebo na majetku při důvodném podezření z jejího způsobení odborovou organizací při jí vyvolaném nepokoji nebo jiné činnosti. Mohlo by se jednat například o **pracovní úraz**. Ochrana zájmu poškozeného člověka, resp. oběti protiprávnosti, tu ustupuje ve **prospěch odborářské výsady**. Rejstříkový zákon se svým **potenciálně neblahým dopadem** na praxi dílem **vymyká obecně uznávaným zásadám spravedlnosti a práva**, které zahrnují i **zásadu slušnosti** a **zásadu ochrany slabší strany**. [9]

Slabší stranou by zde byl například zaměstnanec, kupříkladu nečlen odborové organizace, o které sám třeba ani mnoho neví, **postižený pracovním úrazem** majícím příčinu v protiprávním činu odborové organizace.

Dlužno připomenout, že nikdo „nesmí bezdůvodně těžit z vlastní neschopnosti k újmě druhých“.[10]

Příkladem skrytí slouží *Odborová organizace Městské policie Most*, vzniklá dne 17. července 2014.[11] Existence členů jejich statutárních orgánů je soudem alespoň naznačena zápisem slov „předseda“, „místopředseda“ a „tajemník“ a způsobem jejich jednání. Ovšem s odkazy na skrytí podle § 25 odst. 2 tzv. rejstříkového zákona.

K odkrytí zákonných zástupců však není zapotřebí použít žádné operativně pátrací prostředky. Stačí si zhruba hodinu počkat na doručení výpisu veřejných údajů z příslušného základního registru.[12] Podrobnosti rozvádíme dále. Osoby některých dřívějších statutárních orgánů přitom lze v daném případě zjistit z veřejné sbírky listin spolkového rejstříku.

Dalším **příkladem** skrytí slouží *Odborová organizace pracovníků Konfederace umění a kultury*, vzniklá 25. března 1993.[13] Rejstříkový zápis neobsahuje ani náznakový, natož výslovný údaj o skrytosti statutárních orgánů. Zápis proto **objektivně vyvolává klamavý dojem na veřejnosti**, jakoby zde statutární orgány vůbec nemusely být. Veřejná sbírka listin je prázdná. Příslušný referenční údaj není obsažen ani v příslušném základním registru; viz blíže dále. Pro případ právního styku se jmenovanou odborovou organizací by zřejmě nezbylo, než předem na své náklady využít

služeb soukromých detektivů, kteří by se „doptávali“. Ještěže není skryto sídlo odborové organizace. Vyloučit však nelze, že tato civilní korporace je fakticky nečinná a funkce statutárních orgánů nikdo nevykonává, aniž by na to rejstříkový soud jakkoli reagoval. Takových případů bývá řada. **Těžko se v nich ale právně orientovat**. Některé podstatné skutečnosti jsou totiž **záměrně skryté ve veřejném zájmu** nebo dokonce, pokud jde o odborové organizace, **povinně skryté**, zatímco jiné skutečnosti mohou chybět ze **zlé víry** (úmyslně nebo z hrubé nedbalosti) či jen z nedbalosti lehké (neodpovědnosti).

Podobně „mlčí“, a tím vyvolávají **právní nebezpečí** rejstříkové zápisy týkající se řady dalších odborových organizací, ačkoli mají právní povahu civilních korporací. O nic právně mimořádného totiž paušálně ani plošně nejde.

V **právním styku** s takovými či podobnými civilními korporacemi a jinými tzv. neziskovými organizacemi v podobě tzv. **kryptoneziskovek** proto nezbyvá, než předem žádat **nezbytné odkrytí totožnosti jejich zákonných zástupců**. Například předložením **listin osvědčujících**, kdo konkrétně a na základě jakého právního důvodu vykonává funkce statutárních orgánů. Dále je nezbytné **osvědčit**, přinejmenším čestnými prohlášeními, že výkon těchto funkcí trvá. Anebo využít příslušný základní registr; blíže viz dále.

Svoboda zaměstnaneckého sdružování (koaliční svoboda) má svou **rozumnou mez ve veřejném pořádku** sledujícím omezení nebo vyloučení **veřejných poruch**, které by byly objektivně způsobily se **nepříznivě dotknout kohokoli z řad veřejnosti na jeho právu či právním zájmu**. Skrývání podstatných náležitostí civilního statusu odborové organizace^[14] nepatří do soukromého (ani veřejného) práva. Podobně to platí o všech tzv. **kryptoneziskovkách**.

Kdo jde o své vůli s kůží na trh, jako dobrovolný člen soukromého orgánu musí být nejen odpovědný, ale musí snést i možnou nepřízeň či nepohodu kvůli své činnosti. Postačuje běžná lidská odolnost. **Světlo se však skrývat nemusí**.

Obhájce litém davem předem odsouzeného člověka musí unést leckteré příkoří rozjitřeného veřejného mínění. Aniž by mu stát dovolil skrýt své sídlo ve veřejném seznamu advokátů.

Ochrana kupříkladu něčího strachu z konkrétna, úzkosti, pocitu či dojmu ohrožení, pocitové rozladěnosti, emoční bolesti, osobní slabosti, přepjatosti nebo zbabělosti či soukromé činnosti samé **není objektivně nezbytným důvodem veřejného zájmu**, který by směl rozlomit zákonné rejstříkové **hodnoty veřejné důvěry, právního bezpečí a transparentnosti** mnoha druhů, právně fiktivních, právnických osob.^[15]

Veřejný zájem na **právně objektivně nezbytném důvodu skrytosti** podstatných skutečností ohledně právnické osoby by musel být prokazatelně dán v **době zápisu** do rejstříku a musel by **existovat po celou dobu zápisu**. Právně a skutkově by jej přezkoumatelně posuzoval, právně metodicky poměřoval, vyšší soudní úředník rejstříkového soudu v neveřejném řízení.

V čem veřejný zájem reálně spočívá, o jaké důkazy se opírá a zda tu byl a trvá, však **nelze** běžně zjistit. **Veřejné rejstříky právnických osob se tak podstatným dílem mívají svým účelem**.

Opis zápisu v rejstříku totiž obdrží jen ten, kdo soudu **osvědčí právní zájem** na tom. **Břemeno osvědčování** tak nese ten, kdo by chtěl zjistit podstatné skutečnosti týkající se zapsané právnické osoby, ovšem skryté před zraky veřejnosti. **Právní zájem** by mohl být osvědčen například důkazem o tom, že žadatel o opis zápisu je účastníkem mediace nebo soudního, správního či rozhodčího řízení se zapsanou právníkou osobou. A tudíž má právní zájem znát, kdo je členem jejího statutárního

orgánu, nebo, kde právnická osoba vůbec sídlí. Od sídla se odvíjí i určení místní příslušnosti okresního nebo obvodního soudu.

Netřeba dodávat, že skrytí podstatných skutečností o právnické osobě je **objektivně způsobilé narušit rychlou a účinnou ochranu práv** dotčených osob, kohokoli, z řad veřejnosti.

Kdo může mít škodolibou „radost“ ze všech těchto státních omezení veřejné přístupnosti a z podstatné nefunkčnosti veřejné sbírky listin, je **podsvětí**.

Základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci

Při přijímání ochranné normy vyjádřené rejstříkovým zákonem však musel stát rozum stranou. Kritické myšlení a znalost právního řádu také zřejmě nehrály velkou roli. Zdá se, že pole podle všeho ovládly rozjitřené pocity či osobní nálady a právně politicky se projevíly různé vlastnosti.

Existují totiž **základní registry** podle zákona o základních registrech z roku 2009.[\[16\]](#)

Tyto registry jsou informačními systémy veřejné správy. Konkrétně se jedná o **základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci**.

V uvedeném úředním registru, spravovaném Českým statistickým úřadem, se vedou referenční údaje a referenční vazby ohledně statutárního orgánu právnické osoby. Ten je podle zákona vyjádřen referenční vazbou na **registr obyvatel** a jde-li například o cizince, tak jeho příslušnými osobními údaji.[\[17\]](#) Referenční údaje vedené o osobách vykonávajících funkce členů statutárních orgánů právnických osob jsou ze zákona **veřejné**.[\[18\]](#) A to bezvýhradně a neomezeně. Stejně tak to platí o **adrese sídla** právnické osoby s referenční vazbou zásadně na adresu v **registru územní identifikace**.

Údaje o právnických osobách jsou ze základního registru poskytovány veřejnosti prostřednictvím **agendových informačních systémů veřejné správy**, které slouží k využívání elektronických formulářů nebo k elektronické identifikaci aj. Tzn. pomocí datové schránky žadatele nebo přes elektronický *Portál občana* po přihlášení žadatele. Ve srovnání s anonymním dálkovým nahlédnutím do soudních veřejných rejstříků právnických osob, s optickou reprodukcí zápisu nebo s jeho vytištěním to však vyžaduje **elektronickou identifikaci žadatele**. Postup je proto pro žadatele složitější, pro stát nákladnější a zejména podstatně déle trvá. Co u soudních rejstříků trvá nejdéle pár minut, tímto postupem trvá hodinu.[\[19\]](#) Veřejný výpis údajů ze základního registru odesílá Digitální a informační agentura jako automatickou zprávu. Referenční údaje jsou ze zákona o základních registrech nadány **veřejnou vírou ve správnost** a vyvratitelnou zákonnou domněnkou **dobré víry**, že stav referenčního údaje, tedy i údaje o osobě statutárního zástupce nebo o adrese sídla právnické osoby, odpovídá skutečnému stavu věci.

Právní pochybnosti však panují o tom, z jakého **nezbytného důvodu** musí žadatel o výpis **veřejných** údajů ze základního registru, jímž může být kdokoli z řad veřejnosti, aniž by uváděl účel, podle zákona **odhalit státu svou totožnost v podobě elektronické identity**, kterou nejprve musí získat.[\[20\]](#) **Věc má ústavní rozměr dotčení základního práva na soukromí žadatele z řad veřejnosti**. Žádost totiž může sledovat i ryze soukromý účel včetně pouhé zvědavosti, jak se věci mají.

Údaje do registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci nebo do agendového informačního systému podle zákona v našem případě zapisuje rejstříkový soud jakožto **editor**.

Co rejstříkový soud jako editor zapíše do základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci ohledně **veřejných** údajů o členech statutárních orgánů nebo o adrese sídla, to na druhé straně na návrh, je-li tak v odůvodněném veřejném zájmu, **skryje** v jím vedeném rejstříku příslušných právnických osob. A to se zákonným dopadem na skrytí v evidenci skutečných majitelů. Anebo ke skrytí dojde *ex lege* podle tzv. rejstříkového zákona, pokud se jedná o privilegované odborové organizace.

Zdravý rozum to nebere.

Veřejnost nebo závazkové strany, ale i orgány veřejné moci běžně a snadno získávají údaje právě z rejstříků právnických osob. Skrýváním podstatných údajů o osobách nebo o sídlu tzv. **kryptoneziskovek** si ale taková právnická osob nijak nepomůže. Pouze **zkomplikuje** cestu veřejnosti či smluvním partnerům nebo potenciálním dárcům apod. tím, že se k tomu, co je jinak neomezeně statusově veřejné, musí dostat **nepřímo**. Tzv. kryptoneziskovka tím zkomplikuje práci i orgánům veřejné moci včetně Policie České republiky.

Kupříkladu **spotřebitel**, kupující například knihy nebo čerpající služby od tzv. kryptoneziskovky, musí znát podstatné skutečnosti o věřiteli nebo dlužníkovi. Například proto, aby mohl **bez těžkostí** snadno uplatnit **právo z vadného plnění závazku** či **právo odstoupit od smlouvy**.[\[21\]](#)

Nejprve by však musel získat svou **elektronickou identitu**. Tu by pak musel použít k žádosti o výpis veřejných údajů z registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci. A to jen dálkově prostřednictvím agendového informačního systému veřejné správy.

Anebo **osvědčením právního zájmu**, například smluvního spotřebitele, na získání opisu zápisu ve veřejném rejstříku právnických osob, vyjma odborových organizací, kde by mu to u skrytých členů statutárního orgánu nebylo nic platné. – Pokud by ovšem byl spotřebitel před soudem úspěšný. Možná i tak, že by spotřebitel fyzicky předložil rejstříkovému soudu vadný výrobek, získaný od tzv. kryptoneziskovky, i s účetním dokladem. A to k osvědčení svého **právního zájmu na odkrytí** zapsaných skutečností z důvodu reklamace vadného výrobku. Ohledání vadného výrobku by provedl vyšší soudní úředník. A to ponecháváme stranou **lidsky mnohem závažnější právní případy**, jako jsou **zákonné závazky z deliktů** na životě nebo zdraví spojené s nezbytností osvědčování právního zájmu na odkrytí souvisejících podstatných skutečností, týkajících se **delikventa**, před rejstříkovým soudem.

Rozumné to není ani omylem, leda omylem. O shodě s obyčejným lidským cítěním lze také pochybovat.

Zatímco státem **privilegované tzv. kryptoneziskovky** smí ve veřejném zájmu skrývat své sídlo nebo členy statutárních orgánů, žadatel o výpis veřejných údajů z registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci z řad veřejnosti musí **prokázat svou totožnost** a navíc musí mít založenu svou elektronickou identitu. Tím pádem **musí po sobě zanechat „elektronickou stopu“ a individuálně vystoupit z řad veřejnosti**. O právní poměrnosti tu nelze mluvit.

Můžeme shrnout následovně:

Odkrývací postup přes agendový informační systém veřejné správy je možný. **Ztěžuje však dosažení právního bezpečí** při běžných soukromoprávních jednáních nebo v případě deliktů (anebo i u pouhé informovanosti veřejnosti). A navíc není ani okamžitý. Pro **běžné**, každodenní používání širokou veřejností, proto **není vhodný**.

A to ponecháváme stranou **částečně skrytou evidenci skutečných majitelů**, na kterou byl přitom kladen velký zákonodárně-politicky důraz. I zde nezbyvá než postupovat **oklikou** přes zcela jiný zákon. Složitěji, a to i právně složitěji, časově náročněji a zejména s nutným ztotožněním osoby nahlížeatele, který je nucen vystoupit z řad veřejnosti.

Případ Iniciativy Sníh, z. s.[\[22\]](#)

Kolik právnických osob má soudem skryté členy svých statutárních orgánů nebo svá sídla z důvodu veřejného zájmu na skrytí podstatných skutečností, není veřejně známo. Z advokátní praxe víme, že se ale nejedná o nic, co by bylo obvyklé. Vyjma zvláštního, přímo zákonného, skrývacího režimu odborových organizací. Odhadovat lze jednotlivé případy, vyjma početných odborových organizací. U jednoho z případů se zastavme. Mediálně je poměrně znám **právní případ** zapsaného spolku, *Iniciativy Sníh*,[\[23\]](#) vzniklého 21. prosince 2021, který si nechal soudem skryt své statutární orgány ve spolkovém rejstříku, a tím i v evidenci skutečných majitelů.[\[24\]](#) Jedná se o jeden z desítek tisíc spolků.[\[25\]](#)

Hlavní spolková činnost má, vedle „vzdělávání společnosti v oblasti veřejného zdraví“ aj., spočívat v „podpoře ochrany veřejného zdraví“. Tím ale vznikají **právní pochybnosti** o neoprávněném průniku spolkové činnosti do zdravotních služeb. Jmenovitě do vyhrazeného oboru **asistenta ochrany a podpory veřejného zdraví**, který patří mezi státem regulovaná **nelékařská zdravotnická povolání**.[\[26\]](#) (Personálně shodně je ovšem mohou vykonávat i lékaři, pakliže by byli patřičně kvalifikovaní i pro nelékařský obor.) Rozhodné však jsou skutkové okolnosti věcného rázu. Zejména, co je skutečným obsahem spolkové „podpory veřejného zdraví“, resp. o jaké „úkoly“ tohoto druhu se jedná. Odbornou způsobilost v ochraně a podpoře veřejného zdraví nelze obejít, pakliže by mělo jít o zdravotní službu podle „pravidel vědy“ ve smyslu zdravotnického práva.

Všeobecně však lze právně doporučit vyhnout se používání pojmů a výrazů, které jsou spojeny s veřejnoprávně regulovanými službami či povoláními, aniž by se o takové služby či povolání jednalo. Lze se tím vystríhat možných nedorozumění a vyvarovat se právních pochybností, jakož i vyvolání nebezpečí záměny či klamavého dojmu na veřejnosti. Tyto případy mohou mít svůj význam i nekalosoutěžní.

Zřejmě by spolek, vzatý za příklad, nevzbudil velkou veřejnou pozornost, pokud by se veřejně neangažoval v nedávné době pandemie. Jak vyplývá ze spolkového rejstříku, skupina lidí tak činila pod stejným společným jménem již v době před vznikem spolku, a to již od 15. prosince 2020. Veřejnoprávní Česká tisková kancelář šířila nezanedbatelný počet slovního zpravodajství obsahujícího zprávy, které odkazovaly na Iniciativu Sníh.[\[27\]](#)

Potíž spočívá v tom, že návrhem na soudní skrytí členů statutárních orgánů ve spolkovém rejstříku, a tím pádem i v evidenci skutečných majitelů, čemuž rejstříkový soud vyhověl, mohl spolek **objektivně narušit důvěru ve vlastní transparentnost** v očích veřejnosti. V právním kontextu toho, co je popsáno výše a co bylo a je veřejně dostupné, by se ve skutečnosti jednalo spíše o „holý nerozum“ a o vyvolání zbytečných komplikací a pochybností.

Na okraj, jmenovaný spolek **nemá** ve spolkovém rejstříku zapsanu žádnou vedlejší hospodářskou činnost. Skutečnost je však jiná. Spolek **živnostensky podniká** od 4. května 2022, a to ve 28 rozmanitých oborech. Od soustavné výroby kartáčnického a konfekčního zboží, přes soustavné technické činnosti v dopravě až po modeling. Nechme nyní stranou, zda běžný spolek, který se hlásí k živnostenskému stavu, je reálně schopen dostat **řádné odborné péči**, tj. **znalosti a pečlivosti**, ve všech 28 oborech svého podnikání, jak prikazuje občanský zákoník.[\[28\]](#) Eventuální přerušeni provozování živnostenského podnikání v některém z oborů nebo ve všech, pokud by snad k němu

fakticky došlo, není zapsáno.

Podnikání spolků podle jejich zákonných statusových poměrů spadá pod **vedlejší hospodářskou činnost**. Její **účel** však smí spočívat **pouze** v podpoře hlavní činnosti nebo v hospodárném využití spolkového majetku.[29] Není proto jasné, jak v našem případě podnikatelský účel například soustavného „modelingu“ nebo „provozování zábav“ či „poskytování služeb pro rodinu a domácnost“, jako je hlídání malých dětí apod., podporuje hlavní činnost spočívající v „podpoře a ochraně veřejného zdraví“ a ve „vzdělávání“.

V důsledku ohlášení **soustavného** podnikání za **účelem zisku** byl uvedený spolek živnostenským úřadem zapsán do živnostenského rejstříku. A to včetně jeho veřejné části obsahující osoby tvořící statutární orgány a údaje o nich. Ve spolkovém rejstříku a potažmo v evidenci skutečných majitelů však zůstávají tito lidé i **nadále skryti před veřejností z důvodu trvajících neznámého veřejného zájmu na skrytí**.

Stát sice umožnil, aby se tzv. neziskovky stali tzv. **kryptoneziskovkami**, pokud by rejstříkový soud k tomu na návrh shledal konkrétní nezbytný důvod veřejného zájmu, avšak **žádnou záruku skutečného skrytí** jim nedal. Základní registr zůstal nedotčen. Oba zákony tak jsou ve vzájemném střetu, což lze snadno zjistit z veřejných zdrojů. Veřejné zájmy se tříští a narážejí na sebe. Jedno veřejné blaho potírá druhé.

Stát tím ovšem **ztížil běžné identifikace právnických osob** a poněkud zmátl veřejnost. A možná i samotné navrhovatele skrytosti. **Výsada skrytosti** podstatných skutečností u tzv. neziskových organizací je tím pádem vratká a v podstatě k ničemu. Spíše zamlžuje podstatu věci a vyvolává **pochybnosti o rozumnosti počínání** na všech stranách. Platí to pro všechny právnické osoby se soudem skrytými členy statutárních orgánů nebo sídly.

Doplňme, že ke skrývání - zde ovšem nedovolenému - v praxi dochází také **porušováním zákonné zveřejňovací povinnosti** ohledně účetně, a tím pádem **hospodářsky významných listin**. Kupříkladu spolek musí ve sbírce listin spolkového rejstříku zveřejňovat buď **účetní závěrky**, nebo **přehledy o majetku o závazcích a přehledy o příjmech a výdajích**, a to podle způsobu účtování. U jmenovaného spolku *Iniciativa Sníh* se tomu tak stalo opožděně. Listiny za léta 2021 a 2022 spolek doručil soudu až po uplynutí zákonných lhůt, dne 14. 12. 2023. Shodou okolností až poté, co byl na spolek zaměřen novinářský zájem. Spolek *Iniciativa Sníh* nám slouží jen jako *pars pro toto*. A to díky jeho poměrné veřejné známosti ve snaze o vliv na veřejné mínění i za mimořádných okolností včetně nouzového stavu v nedávné době pandemie.

Závěr

Ministerstvu spravedlnosti lze doporučit, aby vzalo „rozum do hrsti“ a ve veřejném zájmu na právem chráněných hodnotách veřejného pořádku, právního bezpečí a transparentnosti právně fiktivních právnických osob bez zbytečného odkladu připravilo **vládní návrh zákona, kterým se zruší skrývání členů statutárních orgánů nebo sídel v rejstřících právnických osob**. Napraví se tím i pokřivení evidence skutečných majitelů.

Práce to není složitá.

Do doby účinnosti nového zákona nezbyvá, nežli přijetím **vládního usnesení**, které je ze zákona závazné pro všechna ministerstva, trvat na tom, že **příjemcem jakékoli veřejné podpory nebo veřejné zakázky smí být jen taková právnická osoba, která nemá členy svého statutárního orgánu nebo sídlo skryté**. Vládní usnesení by mělo stejný postup doporučit krajům a obcím,

veřejným vysokým školám a veřejným výzkumným institucím, jakož i všem dalším právníckým osobám veřejného práva.

Do třetice, **uložit zpravodajským službám vládní úkol** získávat, shromažďovat a vyhodnocovat informace ohledně tzv. kryptoneziskovek včetně těch informací, jež by mohly mít původ v cizí moci, a které jsou důležité pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů či pro bezpečnost nebo obranu České republiky.[\[30\]](#)

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.

Autor je profesorem občanského práva a vedoucím Katedry soukromého práva a civilního procesu a Centra práva duševního vlastnictví Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, advokátem a mezinárodním rozhodcem.

[\[1\]](#) § 25 odst. 2 zákona č. [304/2013](#) Sb., o veřejných rejstřících právníckých a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.

[\[2\]](#) Všeobecně a na tematické dokreslení srov. autorovy práce v abecedním pořadí, např.: Cesta spolkového práva. *Paginae historiae*, 25, 2017, č. 2, s. 31 – 48. Competition and Abuse of the Association Membership. *International Journal of Not-for-Profit Law*, 2002, No. 4, nestr. Diskriminace a veřejný nepořádek ve spolkovém právu. *Právní rádce*, 13, 2005, č. 4, s. 42 – 43. Konkurence a zneužití spolkového členství. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 9, 2001, č. 4, s. 409 – 410. Nadace. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2, 1994, č. 3, s. 124 – 131. Nadace a pseudonadace. *Ekonom*, 3, 1993, č. 9, s. 55 – 56. Neziskové právnícké osoby? *Ekonom*, 3, 1993, č. 28, s. 60 – 61. Piae foundationes autonomae. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 3, 1995, č. 1, s. 102 – 105. Privatizace kulturních fondů. *Ekonom*, 4, 1994, č. 5, s. 58. Spolkové právo. Praha: C. H. Beck 1998. Spolkové právo: právně samostatné organizační jednotky. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2001, č. 1, s. 11 – 16. Vzor spolkových stanov. Brno: Spolek na ochranu soutěžitelů a spotřebitelů 1998. Zásady nového spolkového práva. *Právní rozhledy*, 21, 2013, č. 21, s. 763 – 766. Zpráva o vědecko-pedagogické činnosti v oboru spolkového a nadačního práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. *Univerzitní noviny*, 4, 1997, č. 12, s. 31 – 32, aj.

Dále srov. společně s J. Hurdíkem např.: Nadace, nadační fondy a obecně prospěšné ústavy jako institucionální základ českého obecně prospěšného sektoru. *Právní obzor*, 83, 2000, č. 6, s. 473 – 487. Zákon o nadacích a nadačních fondech. Komentář Praha: C. H. Beck 1998, aj.

Též srov. společně s K. Ronovskou (Adámkovou) např.: Nadační ústavy: podnět k budoucímu občanskému zákoníku. *Právní zpravodaj*, 4, 2003, č. 5, s. i – iv. Pojetí statusu veřejné prospěšnosti v návrhu nového občanského zákoníku. 2., rozš. vyd. In: Malacká, M. (ed.): Sborník příspěvků z konference k připravované rekonstrukci občanského zákoníku. Olomouc: Univerzita Palackého 2005. s. 117 – 129.

Taktéž srov. např. samostatné práce Hurdíkovy nebo Ronovské či Deverové. Též srov. Ronovská, K. – Vitoul, V. – Bílková, J.: et al.: *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges 2014, aj.

[3] Zákon č. [37/2021](#) Sb., o evidenci skutečných majitelů, ve znění pozdějších předpisů.

[4] § 21 odst. 1 písm. a) nebo b) o. s. ř.

[5] § 26 odst. 1 nebo 3 nebo 5 o. s. ř.

[6] Otázka „výsad“, ale zejména politického vlivu tzv. politických neziskovek, zejména civilních korporací a nadací, na veřejné mínění (i voličů), na chod státu, kraje a obce nebo na mezinárodní organizace, jako je EU, patří mezi aktuální politická (a právní) témata. Srov. např. Kotzian, R.: *Politické neziskovky a jejich boj proti západní civilizaci*. Voznice: Leda 2021.

[7] § 25 odst. 2 in fine cit. zák.

[8] § 25 odst. 2 in fine cit. zák.

[9] Viz příkladný výčet těchto zásad podle § 3 odst. 3 ve spojení s odst. 2 o. z.

[10] § 3 odst. 2 písm. c) in fine o. z.

[11] Zapsána pod sp. zn. L 9228 spolkového rejstříku, vedeného Krajským soudem v Ústí nad Labem.

[12] Osobní zkušenost autora ze dne 14. 12. 2023.

[13] Zapsána pod sp. zn. L 4837 spolkového rejstříku, vedeného Městským soudem v Praze.

[14] Pojem „odborová organizace“ právně dějinně (a zejména politicky) vychází z předchozího, ideově „vyššího“, socialistického práva československého a je odvozen od tehdejšího obecného pojmu „socialistická organizace“, zásadně tehdy používaného namísto právnické osoby podle „práva buržoazního“. Na věci nic nemění, že pojem „organizace“ mohl být i dříve či jinde používán v běžném jazyce. Jedná se nám o právní pojmosloví a o jeho původ v dobové právní politice.

[15] V těchto osobních případech by ale bylo zapotřebí odborně vyloučit eventuální podezření na falešně úzkostný psychický stav lidí, kteří se chtějí jako členové statutárního orgánu soukromoprávní právnické osoby skrýt před veřejností anebo chtějí skrýt její sídlo. Nemusí se ale nutně jednat o diagnostikovatelnou a potenciálně léčitelnou duševní poruchu nebo poruchu chování, nýbrž „jen“ o jim nepříjemný stav osobní nepohody, mající rozličné osobní příčiny.

O existenci „veřejného zájmu“ na ochraně eventuální individuální přecitlivělosti členů statutárních orgánů některých právnických osob, tzv. neziskových organizací, tu ovšem rozumně nelze vůbec

mluvit. Možný pocit sebe dojetí z vlastní dobročinnosti a úzkost z jejího možného nepřijímání může svědčit o nedostatku běžné psychické odolnosti. V takovém případě by se člověk měl ve svém vlastním zájmu vyvarovat přijetí a výkonu funkce statutárního orgánu.

[16] Zákon č. [111/2009](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[17] § 26 odst. 2 písm. i) cit. zák. č. [111/2009](#) Sb.

[18] § 61 odst. 1 cit. zák. č. [111/2009](#) Sb.

[19] Osobní zkušenost autora ze dne 12. 12. 2023.

[20] Ve veřejné paměti zůstává doba první poloviny 80. let v Československu. Za účelem ověření kopií listin státním notářstvím bylo po jistou dobu, ovšem mimo zákonné dovolení, vyžadováno ztotožnění žadatele a, tuším, i účel ověření kopie. Zavedeny k tomu byly zvláštní tiskopisy žádanek. Podotýkám, že se nejednalo o ověření pravosti podpisu na listině, kde by to bylo nezbytné, nýbrž jen o ověření kopie listiny; například kopie maturitního vysvědčení. Komunisté řídící justici, kteří toto opatření zavedli, ale za nějakou dobu došli k rozumu a ztotožňovací opatření, jež se ani nesetkalo s pochopením veřejnosti, sami zrušili. V jádru toho všeho možná stál konkrétní případ, kdy si někdo „něco ověřoval“, aniž to bylo politicky žádoucí. Vyvolat to mohlo „politickou paniku“ vládnoucí elity z obavy před možným „zneužitím“ ověřené kopie listiny proti „zájmům pracujícího lidu“.

[21] Srov. příl. nař. vl. č. [29/2023](#) Sb., o vzorovém poučení o právu na odstoupení od smluv uzavřených distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory a vzorovém formuláři pro odstoupení od těchto smluv.

[22] Autor prohlašuje, že není s případem nijak spojen ani na něm není závislý.

[23] Viz Bazalová, A.: Iniciativa Sníh: Utajené bratrstvo zploštěné křivky. *Mainstream*, 5. 12. 2023, >>> [zde](#), *Denik.to*, 5. 12. 2023, >>> [zde](#), [obojí cit. 2. 4. 2024].

[24] Viz sp. zn. L 75594 spolkového rejstříku, vedeného Městským soudem v Praze. Stav ke dni 2. 4. 2024.

Iniciativa Sníh, z. s., zná „dvojitou tvář“. Před veřejností skryté členy statutárního orgánu, přičemž podle soudem třikrát veřejně použitého slova „jednatelka“ v ženském rodě půjde o skryté ženy.

Vedle toho má spolek „otevřené tváře“ pro veřejnost. Např. veterinární lékařka Aneta Pierzynová zastává obě tváře, jak skrytou, tak veřejnou. Je jedním ze skrytých statutárních orgánů, odkrytelných však z registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci. A z důvodu spolkového podnikání je její skrytá „tvář“ odkrytelná též z veřejné části živnostenského rejstříku. Zároveň je tato veterinární lékařka odbornou „webovou tvář“ pro veřejnost. Srov. >>> [zde](#). Na webu je uvedeno: „Jako dlouholetá členka výboru Českého klubu skeptiků Sisyfos se věnuje šířícím se dezinformacím a misinformacím v medicíně.“, [cit. 2. 4. 2024].

[25] Kupříkladu Liga lidských práv, z. s., která vykonává, mimo jiné, zástupčí činnost ve veřejném zájmu nemá ve spolkovém rejstříku skrytého člena statutární orgánu.

[26] § 13 odst. 2 in fine zákona o nelékařských zdravotnických povolání (zák. č. [96/2004](#) Sb.); viz „Dále asistent ochrany a podpory veřejného zdraví ve spolupráci s lékařem plní úkoly v oblasti prevence onemocnění a ochrany a podpory veřejného zdraví.“ A to ve spojení s § 5 odst. 4 písm. b) zákona o zdravotních službách (zák. č. [372/2011](#) Sb.).

Též viz odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví, a to ve zdravotních službách: „Dále odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví ve spolupráci s lékařem plní úkoly v oblasti prevence onemocnění a ochrany a podpory veřejného zdraví.“; § 28 odst. 3 in fine cit. zák. č. [96/2004](#) Sb. Srov. též § 12 vyhl. č. [39/2005](#) Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění pozdějších předpisů. Cit. ust. upravuje, jak lze získat odbornou způsobilost k výkonu povolání asistenta ochrany a podpory veřejného zdraví.

[27] V době od prosince 2020 do prosince 2021 Česká tisková kancelář šířila zpravodajství obsahující odkazy na Iniciativu Sníh, která v té době neměla právní osobnost; tzn., že veřejnoprávní tisková agentura šířila odkazy na názory právně neurčitě volného okruhu lidí. Takový útvar by mohl mít právní povahu závazkové společnosti podle občanského zákoníku bez právní subjektivity, podobně jako „parta řemeslníků“ nebo „hudební skupina“, anebo by mohl být jakýmkoli jiným volným útvarem, a to i typu úsluh stojících mimo právo. Zprávy měly následující povahu: 1 „flash“, 7 „headlinů“ a 46 „unikátních zpráv“, odkazujících na Iniciativu Sníh.

[28] § 5 odst. 1 o. z.

[29] § 217 odst. 2 o. z.

[30] Mezi chráněné „významné ekonomické zájmy“ státu v tomto právním smyslu patří, krom jiného, i veřejný zájem na nákladově (věcně) rozumné a zároveň právně přiměřené ochraně veřejného zdraví nejen v době pandemie. Týká se to například ekonomické otázky značných veřejných výdajů vynaložených kupříkladu na koupi očkovacích látek či zdravotnických prostředků, a to z hlediska jejich medicínsky důvodné nezbytnosti.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě – zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe](#)

veřejných institucí

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)